

Калашников Г.О.,
студент 5 курсу
6 групи, слідчо-криміналістичного інституту
Національного юридичного університету

ДО ПИТАННЯ ПРОБЛЕМ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: кіберзлочин, кібербезпека, суб'єкт забезпечення кібербезпеки.

Key words: cybercrime, cybersecurity, subject who provided the cybersecurity.

Анотація: У статті розглянуто заходи, вжиті у законодавчій, інституційній сфері в Україні, проблеми та напрями, спрямовані на протидію кіберзлочинності.

Abstract: This article is about the measures which were taken in the domestic legislative, institutional spheres in Ukraine, problems and guarantee with the aim to struggle the cybercrime.

Ще у 2012 р. наша країна була визнана міжнародними експертами як «рай для хакерів», адже українські кіберзлочини добре відомі у світі і несуть вагому загрозу для багатьох країн. Свідченням того, що кібербезпека в Україні є однією зі складових національної безпеки, є те, що у 2016 році Указом Президента України [2], було введено в дію рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про стратегію кібербезпеки України» («Рішення») [3], а також затверджено Стратегію кібербезпеки України («Стратегія») [4]. Надзвичайно позитивним, на мою думку, є визначення у Стратегії тих чинників, що є провідними для порушення кібербезпеки в Україні та які варто усунути. Мова йде про: невідповідність інфраструктури електронних комунікацій держави, рівня її розвитку та захищеності сучасним вимогам; недостатній рівень безпеки критичної інформаційної інфраструктури, державних електронних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, від кіберзагроз; безсистемність заходів кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури; недостатній розвиток організаційно-технічних аспектів кібербезпеки та кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури і державних електронних інформаційних ресурсів; недостатня ефективність суб'єктів сектору безпеки та оборони України у протидії кіберзагрозам воєнного, кримінального, терористичного та іншого характеру; недостатній рівень координації, взаємодії та інформаційного обміну між суб'єктами забезпечення кіберзахисту [4].

Очевидним є те, що втілення закріплених у Стратегії ідей вимагає здійснення практичних заходів, що мають бути чіткими, логічними та взаємоузгодженими. Їх план затверджується Кабінетом Міністрів України. Так, розпорядженням Уряду від 10 березня 2017 року № 155-р було затверджено відповідний план заходів, що включає дев'ятнадцять завдань, які мали бути виконані протягом 2017 року за наступними напрямками: – нормативно-правове забезпечення діяльності у сфері «кібербезпеки» (гармонізація законодавства із захисту державних інформаційних ресурсів, упровадження системи незалежного аудиту інформаційної безпеки об'єктів критичної інфраструктури тощо); – створення технологічної складової національної системи кібербезпеки; – налагодження тісного співробітництва з міжнародними партнерами України; – налагодження процесу підготовки кадрів у сфері кібербезпеки [5].

Незважаючи на те, що в Стратегії наведено перелік основних суб'єктів забезпечення кібербезпеки, все ж доводиться констатувати, що кожен із цих органів за можливості вирішує питання кіберзахисту, проте досі вони не роблять цього системно. СБУ і МВС в особі Управління боротьби з кіберзлочинністю опинилися на вістрі війни з «кібрами». На жаль, їхніх зусиль замало. Загальною проблемою є як недостатня кількість судових експертів у галузі комп'ютерно-технічної експертизи, так і складнощі з введенням у правове поле досліджень фахівців недержавних організацій. Практика показує, що термін здійснення комп'ютерно-технічних експертиз становить від півроку і вище через високу навантаженість профільних державних установ [1].

Надзвичайно важливим у боротьбі з кіберзлочинністю є забезпечення розслідування завдяки наданню науково обґрунтованих рекомендацій. Значну роль у протидії кіберзлочинності та реалізації вище перелічених заходів може відіграти широкий спектр засобів, спрямованих на: 1) масштабу інтеграцію знань із галузі інформатики та розроблення окремої криміналістичної теорії (вчення) про електронний слід, у межах якої необхідно визначити теоретичні основи електронного слідознавства, вивчити закономірності виникнення електронних слідів, що відображають механізм злочину, розробити рекомендації із застосування методів і засобів їх виявлення, фіксації, вилучення й аналізу. 2) модернізацію навчального курсу з криміналістики у напрямку поглибленого вивчення: прийомів і методів процесуально-коректного виявлення, фіксації та вилучення різних електронних слідів, а також трансформації виявлених інформаційних масивів у

процесуальні форми, доступні для сприйняття всіма учасниками провадження, техніко-криміналістичного забезпечення й огляду комп'ютерної техніки, а також вилучення електронних документів. 3) подальший розвиток методики дослідження комп'ютерної техніки та програмних продуктів, а також телекомунікаційних систем і засобів, у межах яких шляхом дослідження електронних слідів вирішується широке коло діагностичних та ідентифікаційних завдань. [6, с. 19 – 20].

На національному рівні для розслідування кіберзлочинів потрібен добре підготовлений штат співробітників і вдосконалене національне законодавство з метою формування ефективної правової основи для забезпечення слідчої, оперативно-розшукової діяльності правоохоронних органів і спец-служб у боротьбі з такими злочинами. Позитивним кроком у напрямку реалізації кібербезпеки в Україні є прийняття Верховною Радою України 5 жовтня 2017 року Закону «Про основні засади забезпечення кібербезпеки в Україні» [7].

На підставі вищевикладеного доходжу висновку, що створення основ інституційно-організаційного, законодавчого та наукового забезпечення кібербезпеки в Україні розпочалось у 2016 році та вже має позитивні результати. У той же час важливо розуміти, що проблема профілактики та боротьби з кіберзлочинністю в Україні є комплексною. Сьогодні закони повинні відповідати вимогам, висунутим сучасним рівнем розвитку комп'ютерних технологій. Пріоритетним напрямком є також організація взаємодії та координація зусиль правоохоронних органів, спецслужб, судової системи як на національному, так і на міжнародному рівні.

Список використаної літератури

1. Довбиш М. Кіберзлочинність в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.science-community.org/ru/node/16132>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 15 березня 2016 року № 96/2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/documents/437.html>
3. Про стратегію кібербезпеки України: Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0003525-16/paran2#n2>.
4. Стратегія кібербезпеки України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/96/2016#n11>.
5. Про затвердження плану заходів на 2017 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України від 10 березня 2017 року № 155-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249807504>
6. Білоус В. Роль засобів криміналістики у протидії кіберзлочинності // Міжнародні стандарти з кібербезпеки та їх застосування в Україні (матеріали «круглого столу» м. Харків, 19 квіт. 2016 р.) / за ред. А. Гетьмана, Б. Головкина. – Х.: Право, 2016. – 88 с.
7. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Проект Закону № 2126а від 19 червня 2015 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55657

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017